

Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga (dalje: Hanfa) utvrdila je postojanje javnog interesa za donošenjem službenog stajališta, a nastavno na otvorena pitanja koja se u praksi mogu pojaviti u vezi s primjenom zakonskih odredbi Zakona o preuzimanju dioničkih društava (Narodne novine br. 109/07, 36/09, 108/12, 90/13 – Odluka USRH, 99/13 – Odluka USRH; dalje: ZPDD).

Naime, postavlja se pitanje **na koji način se primjenjuje odredba članka 13. stavka 3. točke 2. ZPDD-a u slučaju kada je Hanfa rješenjem utvrdila nastanak obveze objavljivanja ponude za preuzimanje, a kada u istom rješenju nije uključen i nalog za izvršenje te obveze.** Relevantna pitanja su:

- Od kada se u takvom slučaju primjenjuje zabrana ostvarivanja prava glasa iz dionica ciljnog društva koje drže ponuditelj i osobe koje s njim djeluju zajednički?
- Do kojeg trenutka se takva zabrana primjenjuje?

S ciljem poticanja, organiziranja i nadgledanja mjera za učinkovito funkcioniranje financijskog tržišta u smislu ujednačavanja postupanja prilikom primjene odredbi ZPDD-a, postupa se kako slijedi.

Na temelju odredbe članka 15. točke 4. Zakona o Hrvatskoj agenciji za nadzor financijskih usluga (Narodne novine br. 140/05 i 12/12), Hanfa je na sjednici Upravnog vijeća održanoj 11. listopada 2022. donijela

SLUŽBENO STAJALIŠTE **o primjeni odredbi članka 13. stavka 3. točke 2.** **Zakona o preuzimanju dioničkih društava**

I. Dana 15. prosinca 2013. na snagu je stupio Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o preuzimanju dioničkih društava (Narodne novine br. 148/13), kojim su, pored ostaloga, izmijenjene i dopunjene odredbe članka 13. i članka 50. ZPDD-a.

Tako su odredbama članka 13. stavka 3. ZPDD-a propisani slučajevi u kojima ponuditelj i osobe koje s njim djeluju zajednički ne mogu ostvarivati pravo glasa iz svih dionica ciljnog društva koje drže, a **točkom 2.** stavka 3. uređuje se situacija u kojoj je za ponuditelja i osobe koje s njim djeluju zajednički nastupila obveza objavljivanje ponude za preuzimanje, a koju nisu ispunili, već je Hanfa nastanak obveze objavljivanja ponude za preuzimanje utvrdila rješenjem.

Relevantna odredba glasi:

„(3) Ponuditelj i osobe koje s njim djeluju zajednički ne mogu ostvariti pravo glasa iz svih dionica ciljnog društva koje drže u sljedećim slučajevima:

(...)

*2. kad ponuditelj i osobe koje s njim djeluju zajednički, nakon nastupanja obveze objavljivanja ponude za preuzimanje, ne objave obavijest iz članka 11. ovoga Zakona te Hanfa rješenjem utvrdi nastanak obveze i naloži poduzimanje radnji radi objavljivanja ponude za preuzimanje, **od dana***

pravomoćnosti rješenja Hanfe do dana isplate i prijenosa dionica pohranjenih u ponudi za preuzimanje.“.

U praksi se mogu pojaviti situacije u kojima je Hanfa rješenjem utvrdila nastanak obveze objavljivanja ponude za preuzimanje, a da u istom rješenju nije uključen i nalog za izvršenje te obveze. U tom slučaju se mogu pojaviti nejasnoće oko pravilne primjene citirane zakonske norme. Kako bi se u praksi izbjegla moguća pogrešna postupanja u vezi s primjenom odredbe članka 13. stavka 3. točke 2. ZPDD-a, koja bi za posljedicu mogla imati zlouporabu ili zaobilaženje svrhe navedene zakonske odredbe, u nastavku se daje **službeno stajalište Hanfe** o njejoj primjeni.

II. U obrazloženju Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o preuzimanju dioničkih društava (Narodne novine br. 148/13) se pojašnjava kako je izmijenjeni stavak 3. članka 13. ZPDD-a uvjetovan, prije svega, Odlukama Ustavnog suda Republike Hrvatske U-I/4469/2008 od 8. srpnja 2013. godine i U-I/2470/2010 od 9. srpnja 2013. godine kojima su ukinute odredbe članka 13. stavka 3. i članka 61. stavaka 2. i 3. Zakona o preuzimanju dioničkih društava (Narodne novine br. 109/07, 36/09 i 108/12). U izmijenjenom stavku 3., u bitnome, uređuje se različit tretman trenutka od kojeg ponuditelj i osobe koje s njim zajednički djeluju ne mogu ostvariti pravo glasa iz dionica ciljnog društva koje drže, a u odnosu na to je li riješeno osnovno pravno pitanje – **je li došlo do nastanka obveze za objavljivanje ponude za preuzimanje ili ne**. U slučaju kada je Hanfa rješenjem utvrdila nastanak obveze (odnosno kada ponuditelj i osobe koje s njim zajednički djeluju nisu sukladno odredbama ZPDD-a objavili da je došlo do prelaska praga i nastanka obveze objavljivanja ponude za preuzimanje) ponuditelj i osobe koje s njim zajednički djeluju **pravo glasa iz dionica ciljnog društva gube od trenutka pravomoćnosti tog rješenja Hanfe**. Dakle, zabrana ostvarivanja prava glasa nastupa:

- nakon isteka roka za podnošenje upravne tužbe, ili
- ako je upravna tužba podnesena, donošenjem pravomoćne sudske presude koja je potvrdila rješenje Hanfe.

Drugačiji tretman je predviđen kada ponuditelj i osobe koje s njim zajednički djeluju samostalno objave da je došlo do nastanka obveze. Naime, u tom slučaju je **osnovno pravno pitanje riješeno** - ponuditelj je objavio obavijest o tome da je nastala obveza objavljivanja ponude za preuzimanje te nastanak obveze nije sporan i potvrđen je od strane ponuditelja. Tada ponuditelj i osobe koje s njim zajednički djeluju gube pravo glasa iz dionica ciljnog društva u trenutku kada propuste provesti ponudu na način i u rokovima koji su propisani ZPDD-om.

U situaciji u kojima bi Hanfa rješenjem utvrdila nastanak obveze objavljivanja ponude za preuzimanje, a da u istom rješenju nije uključen i nalog za izvršenje te obveze postavlja se pitanje **nastupa li za ponuditelja i osobe koje s njim zajednički djeluju zabrana ostvarivanja prava glasa od pravomoćnosti rješenja Hanfe kojim se utvrđuje nastanak takve obveze** ili nastupa li takva zabrana u kakvom drugom trenutku.

III. Naprijed citiranom odredbom ZPDD-a propisano je da bi isključenje prava glasa nastupilo ako ponuditelj ne objavi bez odgode obavijest o objavljivanju ponude za preuzimanje (te Hanfa posljedično nastanak obveze utvrdi rješenjem), od dana pravomoćnosti rješenja Hanfe kojim je za ponuditelja utvrđen nastanak obveze i naloženo poduzimanje radnji radi objavljivanja ponude za preuzimanje. Međutim, ovo se ne smatra kumulativnim uvjetima za primjenu norme. Istim rješenjem Hanfe ne mora biti i utvrđen nastanak obveze i naloženo poduzimanje radnji radi objavljivanja

ponude za preuzimanje, što je uostalom i predviđeno u članku 48. ZPDD-a (nadzorne mjere), s obzirom da su u tom članku ove dvije radnje propisane kao dvije zasebne nadzorne mjere¹.

Bitno je naglasiti da obveza objave ponude za preuzimanje nastaje *ex lege*, odnosno ispunjenjem zakonskih uvjeta. Rješenje Hanfe ne uzrokuje nastanak te obveze, već samo utvrđuje da je ista prethodno nastala, a temeljem svih relevantnih okolnosti konkretnog slučaja u odnosu na zakonske uvjete. U tom smislu je rješenje Hanfe u dijelu utvrđenja nastanka obveze objave ponude za preuzimanje deklaratorne prirode. Kao što je prethodno navedeno, jedina razlika između dva režima zabrane ostvarivanja prava glasa iz dionica ciljnog društva za ponuditelja i osobe koje s njim zajednički djeluju proizlazi iz pitanja statusa nastanka obveze objave ponude za preuzimanje. Usporedbom ta dva režima dolazi se do sljedećih zaključaka:

- ako je nastanak obveze neupitan te je objavljena obavijest o njenom nastanku, ponuditelj i osobe koje s njim zajednički djeluju sukladno odredbi članka 13. stavka 3. prve alineje točke 1. gube pravo glasa od trenutka kada je istekao zakonski rok iz članka 24. stavka 1. ZPDD-a (30 dana od nastanka obveze objave ponude za preuzimanje) u kojem su bili dužni podnijeti zahtjev za odobrenje objavljivanja ponude za preuzimanje (a isti ne podnesu), te pravo glasa gube od dana kad su došli u zakašnjenje do dana isplate i prijenosa dionica pohranjenih u ponudi za preuzimanje
- ako Hanfa nastanak obveze utvrdi rješenjem, a adresati rješenja (ponuditelj i osobe koje s njim zajednički djeluju) ne pokrenu upravni spor, ponuditelj i osobe koje s njim zajednički djeluju sukladno odredbi članka 13. stavka 3. točke 2. gube pravo glasa od trenutka isteka roka za podnošenje upravne tužbe, te se zabrana primjenjuje do dana isplate i prijenosa dionica pohranjenih u ponudi za preuzimanje
- ako Hanfa nastanak obveze utvrdi rješenjem, a adresati rješenja (ponuditelj i osobe koje s njim zajednički djeluju) pokrenu upravni spor jer spore nastanak obveze, ponuditelj i osobe koje s njim zajednički djeluju sukladno odredbi članka 13. stavka 3. točke 2. gube pravo glasa od trenutka pravomoćnosti rješenja Hanfe kojom sud potvrđuje ispravnost utvrđenja nastanka obveze.

Odredbom članka 50. stavka 3. ZPDD-a propisano je da pravodobno podnesena tužba protiv rješenja Hanfe u dijelu rješenja kojim se utvrđuje nastanak obveze objavljivanja ponude za preuzimanje odgađa pravne učinke tog dijela rješenja do nastupanja njegove pravomoćnosti. U tom slučaju (kada je nastanak obveze sporan) se i dio rješenja koji se odnosi na poduzimanje radnji radi objavljivanja ponude za preuzimanje odgađa do pravomoćnosti dijela rješenja kojim se utvrđuje nastanak obveze. S obzirom da obveza nastaje *ex lege*, te kada je sud potvrdio njen nastanak (kada je rješenje Hanfe postalo pravomoćno), ponuditelj i osobe koje s njim zajednički djeluju su neosporno već u zakašnjenju sa izvršavanjem svojih obveza sukladno ZPDD-u. Sukladno odredbi članka 24. stavka 1. ZPDD-a, ponuditelj je obvezan u roku od 30 dana od dana nastanka obveze objavljivanja ponude za preuzimanje podnijeti Hanfi zahtjev za odobrenje objavljivanja ponude za preuzimanje, ponudu za preuzimanje i isprave iz članka 22. stavka 3. ZPDD-a. Nalog za izvršenje te obveze ponuditelju (jednom kad je nastanak obveze nesporan) proizlazi iz samoga zakona. Međutim, ako ponuditelj tako ne postupi, Hanfa je člankom 48. ZPDD-a ovlaštena naložiti poduzimanje radnji radi objavljivanja ponude za preuzimanje. U tom smislu nije samo po sebi nužno da rješenje Hanfe sadržava i nalog za poduzimanje radnji radi objavljivanja ponude za preuzimanje da bi nastupila zabrana ostvarivanja prava glasa iz članka 13. stavka 3. točke 2. ZPDD-a.

¹ (3) Kada utvrdi nepravilnosti i/ili nezakonitosti Agencija može: 1. utvrditi nastanak obveze objavljivanja ponude za preuzimanje; 2. naložiti poduzimanje radnji radi objavljivanja ponude za preuzimanje, izmjenu, dopunu ili povlačenje ponude za preuzimanje,

Polazeći od naprijed citiranih odredbi ZPDD-a, **za primjenu odredbe članka 13. stavka 3. točke 2. ZPDD-a odlučno je postojanje pravomoćnog rješenja kojim se utvrđuje nastanak obveze.**

Slijedom navedenog, kada rješenje Hanfe kojim se utvrđuje nastanak obveze objavljivanja ponude za preuzimanje postane pravomoćno, **ponuditelju i osobama koje s njim djeluju zajednički, a u odnosu na koje je utvrđen nastanak obveze, zabrana ostvarivanja pravo glasa iz dionica ciljnog društva nastupa od dana pravomoćnosti rješenja Hanfe kojim se utvrđuje nastanak obveze, te traje do dana isplate i prijenosa dionica pohranjenih u ponudi za preuzimanje,** neovisno o tome je li poduzimanje radnji radi objavljivanja ponude za preuzimanje, u skladu s odredbama članka 48. stavka 3. točke 1. i 2. ZPDD-a, naloženo tim rješenjem Hanfe kojim je utvrđen nastanak obveze ili zasebnim rješenjem.

IV. Radi razloga ustavnosti i razmjernosti, ponuditelju i osobama koje s njim djeluju zajednički omogućeno je i otuđivanje dionica kako je predviđeno stavkom 3. u članku 40. ZPDD-a, također izmjenama u 2013. godini. Ovu mogućnost predviđaju i odredbe stavaka 4. i 5. članka 13. ZPDD-a, a vezano za prestanak zabrane ostvarivanja prava glasa. Naime, članak 13. stavak 4. propisuje mogućnost i uvjete pod kojima ponuditelju i osobama koje s njim zajednički djeluju, iznimno od članka 13. stavka 3. ZPDD-a, prestaje isključenje prava glasa i prije isplate i prijenosa dionica pohranjenih u ponudi za preuzimanje. Ova mogućnost uvjetovana je, prije svega, spuštanjem do ili ispod praga od 25% dionica s pravom glasa ciljnog društva.

KLASA: 008-02/21-03/01
URBROJ: 326-01-70-72-22-10
Zagreb, 11. listopada 2022.

PREDSJEDNIK UPRAVNOG VIJEĆA
dr.sc. Ante Žigman